

Вінтажний шарм Люксембурга

(Подорожні бліц-нотатки)

О дев'ятій ранку в Люксембурзі – столиці Великого Герцогства Люксембург – повітря свіже й гостро пахне природою. Після Парижа, де вулиці не надто густо оздоблені деревами, а то й зовсім позбавлені їх, де городяни приходять у Люксембурзький сад, щоб, зручно розмістившись у переносних металевих кріслах, відпочити біля зелених газонів або, вільно розташувавшись на цих самих газонах, поспілкуватися, позагоряти, поїсти, подрімати, Люксембург вирізняється буянням зелені, яка, здається, огортає звідусіль.

Ярослав ГОЛОБОРОДЬКО,
доктор філологічних наук,
професор

Підходжу до Нотр Даму де Люксембург. У Франції існує ціла серія Нотр Дамів, окремі з них, такі як Нотр Дам де Парі та Нотр Дам де Реймс, зовнішньо доволі схожі між собою, передусім фасадом, що має низку спільних елементів. Нотр Дам де Люксембург має іншу форму, хоча й не зраджує готичній стилістиці. Заходжу в собор. Одразу виникає відчуття просторової величчч і несуетності життя, інтер'єр увиразнений багатими вітражами. Триває ранкова служба, прочан чимало, принаймні більше, ніж я бачив у французьких церквах і соборах. Вони моляться зосереджено, обличчя непроникні, рухи стримано неквапні, дух служби розлитий усередині собору, прочани не лише не від-

волікаються на туристів, а немовби й не помічають їх. Служба правиться трьома мовами – люксембурзькою, французькою і німецькою.

Кожен, хто народився або довго мешкає у Великому Герцогстві, володіє цими трьома мовами. Між собою люди зазвичай спілкуються люксембурзькою, проблему мови навчання у країні розв'язано в такий спосіб: частина предметів у середній школі, серед яких, скажімо, фізика, викладається німецькою, а частина, серед яких, наприклад, історія – французькою. Назви вулиць нерідко подано двома табличками – франко- і німецькомовною.

У географічній структурі Люксембурга виокремлюються нижнє та верхнє місто. У верхньому місті разом з історичними пам'ятками чимало новочасних, ба навіть модерних споруд. Серед мешканців столиці побутує думка, що жити престижніше в нижньому місті, затишні будинки й будівлі якого просто розчинюються в зелені, зливаючись із нею. Люксембург, як і Париж, належить до класично візуальних міст, які ліпше бачити, безпосередньо сприймати, зорово переживати, аніж слухати коментарі про них. Ось романтично задовнена й оживлена дикою рослинністю скеля Ле Бок – залишок потужної фортеці, з якої 963 року розпочалася історія Люксембурга. Ось пішохідний маршрут де ля Корніш (*Chemin de la Corniche*), що його в туристичних путівниках називають не інакше, як найчарівнішим балконом Європи, з якого переді мною відкривається панорама нижнього міста й дзеркально спокійної річки Альзетт. Ось двоповерховий автобус із відкритим верхом, що неспішно об'їжджає столицю і демонструє туристам усі її вигірні ракурси.

Під час оглядин Люксембургу мене майже постійно переслідує відчуття, що в цій країні не лише немає, а й не може бути жодних проблем. Проте вони є. У Великому Герцогстві, яке розмістилося на території 2586 квадратних кілометрів, нині проживає понад півмільйона людей. 3-поміж них майже 55% – люксембуржці, а близько 45% – представники інших національностей, котрих, до речі, понад 140. Влада цієї держави занепокоєна тим, що невдовзі титульна нація може стати національною меншиною у своїй країні. Родини люксембуржців зазвичай мають одну дитину або двох дітей, тоді як сім'ї португальців – а це національне представництво у Великому Герцогстві є найбільшим і налічує 80 тисяч осіб – мають четверо-п'ятеро дітей або й більше. Населення столиці становить 90 тисяч мешканців, із яких 70 тисяч – іноземці, які працюють і представляють різні ділові, фінансові й трансполітичні структури. Самі люксембуржці намагаються вибратися за межі Люксембурга й жити якомога ближче до природи, позаяк держава надає їм для цього реальні можливості: вони, зазвичай після одруження, беруть у банку кредит під 2,5% річних і купують будинок, який турботливо обживають.

На все населення Люксембурга є один безхатько або, як у нас часто кажуть, «бомж». Проте він радше місцева знаменитість, аніж об'єкт для соціальної стурбованості. Його історію розповідають майже з гордістю і вона, схоже, стала цілком легендарною. Цей «бомж» – колишній архітектор, свої статки протринькав у казино і пропив, тепер мешкає на вокзалі. Мер Люксембурга пропонував йому безкоштовну квартиру в столиці, проте бомж-архітектор не став поступати принципами і відмовився від цієї пропозиції. Його спосіб життя є формою протесту проти соціуму, з яким він цілком концептуально не бажає мати нічого спільного. Ще тут не забувають нагадувати, що саме на території Великого Герцогства, в долині річки Мозель, розташоване невеличке поселення Шенген, біля якого влітку 1985 року зупинив-

ся прогулянковий катер *Princesse Marie-Astrid*, де 14 червня було підписано Шенгенську угоду (*Schengen Agreement*), що набрала чинності 26 березня 1995 року.

Зупиняюся перед палацом, у якому працює Великий Герцог Анрі. Палац досить компактний, але гідно й акцентовано привертає увагу. Великий Герцог є главою держави, а Люксембург – конституційна монархія. Зараз прапору над цим симпатично граційним будинком немає, що означає – Великий Герцог відсутній. Йому 52 роки, він одружений на кубинці, в них п'ятеро синів, по місту продаються листівки із зображенням правлячої династії. Палац Великого Герцога переходить у будівлю парламенту, де працюють п'ятдесят депутатів. Прем'єр-міністр Великого Герцогства до місця своєї роботи нерідко ходить пішки, зупиняючись і спілкуючись із співвітчизниками. У Люксембурзі полюбують не без політичного присмаку підкреслити, що в їхніх правителів і політиків немає підстав боятися свого народу.

Метрів за десять від архітектурного комплексу, до якого входять палац Великого Герцога і парламент, купую сувеніри. Продавчиня говорить німецькою, звертаюся до неї англійською, вона все чудово розуміє, хоча для сувенірного шопінгу вербальна мова не обов'язкова і можна успішно обійтися мовою жестів.

Наостанок, перед самим від'їздом, у крамничці, що неподалік *Place d'Armes* – головного столичного майдану, який має світлі прямокутні форми і на якому відбуваються численні святкові акції, такі як різдвяні ярмарки, вибираю те, що упродовж багатьох століть традиційно виробляють люксембуржці, – біле вино. Й уже наперед знаю, що, коли повернуся до України, презентую його рідним і друзям, і обов'язково розповім їм про затишно-зелену країну, в самому повітрі якої розчинені спокій, сталість і розміреність, про країну, що так схожа на втілений земний рай. Принаймні хочеться, щоб це було саме так.